

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ТОВ «Міжнародний
Морський Тренажерний Центр»

М. В. Безалогій
«16» _____ 2023р.

ПОГОДЖЕНО
Голова Державної Служби
морського і внутрішнього водного
транспорту та судноплавства України

С. О. Ігнатенко
«07» _____ 2023р.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН І ПРОГРАМА

з курсу

«Медичний догляд на борту судна» (Medical Care on Board Ship)

відповідно до вимог Правила VI/4 (пункт 2) Конвенції ПДНВ,
розділу A-VI/4 (пункти 4-6) Кодексу ПДНВ,
Модельного курсу ІМО 1.15 «Медичний догляд на борту судна»,
том I, том II з рекомендаціями
(Medical Care plus Compendium Vol.1, Vol. 2)

Обсяг часу підготовки повного курсу (годин)			
Підготовка		Іспити та практична демонстрація компетентності	Усього
Теоретична	Практична		
33,5	12,0	1,0	46,5
Обсяг часу підготовки скороченого курсу (годин)			
Підготовка		Іспити та практична демонстрація компетентності	Усього
Теоретична	Практична		
15,5	7,5	1,0	24,0

м. Одеса 2023

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН І ПРОГРАМА РОЗРОБЛЕНІ НА ПІДСТАВІ ВИМОГ:

1. Міжнародної Конвенції з підготовки, дипломування моряків і несення вахти 1978 року, з поправками (STCW 78/95).
2. Міжнародної конвенції з охорони людського життя на морі 1974 р. (СОЛАС-74) з поправками.
3. Міжнародної Конвенції щодо запобігання забруднення морського середовища 1973 р., зміненої протоколом 1978 р. до неї (MARPOL-73/78)
4. ІМО Model Course 1.15.

Робочий навчальний план і програма розроблені Товариством з обмеженою відповідальністю «Міжнародний морський тренажерний центр» (далі – ТОВ «ММТЦ»).

1. ОПИС ГАЛУЗІ ЗАСТОСУВАННЯ. МЕТА І ЗАДАЧІ КУРСУ

1.1. Сфера використання курсу «Медичний догляд на борту судна (Medical Care on Board Ship)» призначений для теоретичної та практичної підготовки слухачів (плавскладу) з медичного догляду, лікування хворих на борту судна та надання медичної допомоги.

1.2. Мета курсу: навчити плавсклад правилам надання першої медичної допомоги, навичкам по медичному догляду, лікуванню хворих та потерпілих, які знаходяться на борту судна в морі, до надання йому кваліфікованої або спеціалізованої медичної допомоги.

1.3. Задачі курсу:

- навчити слухачів курсу використовувати довідник International Medical Guide for Ships для своєчасної початкової діагностики, вибору найкращого засобу надання першої медичної допомоги, лікування та медичного догляду за хворими та потерпілими на борту судна;
- забезпечити якісну підготовку плавскладу, навчити визначеним навичкам необхідної медичної допомоги, аспектам медичного догляду та лікування хворого або потерпілого на борту судна, а також виховати у слухачів впевненість та готовність діяти в надзвичайних умовах, пов'язаних із загрозою для життя потерпілого;

- навчити слухачів визначати необхідність та значимість медичних радіо консультацій, які є невід'ємною складовою частиною заходів по наданню першої медичної допомоги хворому або потерпілому.

1.4. Слухачі повинні вміти (практичні елементи вміння):

- збирати інформацію щодо травм та захворювань від потерпілого чи хворого або його оточення;
- застосовувати методи огляду для виявлення ознак травм чи захворювання;
- надавати першу медичну допомогу при травмі чи захворюванні;
- визначати працездатність потерпілого від травм або хворого;
- оформляти необхідну медичну документацію;
- вживати санітарно-гігієнічних заходів для нормального життєзабезпечення екіпажу;
- використовувати медичне забезпечення під час морських перевезень небезпечних вантажів та у разі аварії судна;
- надати першу медичну допомогу на борту судна, у тому числі в невідкладних станах та масових ураженнях;
- володіти найпростішими методами зупинення зовнішньої кровотечі (пальцевим притисканням, накладанням джгута, тугої пов'язки);
- обробкою ран;
- накладати асептичні пов'язки;
- накладати найпростіші та іммобілізуючі пов'язки (драбинні шини, косиначні пов'язки, підручні засоби);
- транспортувати потерпілих у внутрішньо суднових умовах;
- виконувати підшкірні та внутрішньо м'язові ін'єкції лікарських засобів, внутрішньовенні та підшкірні крапельні інфузії;
- накладати пов'язки при опіках та обмороженнях;
- вимірювати артеріальний тиск;
- досліджувати пульс та дихання;
- володіти найпростішими методами швидкої детоксикації при гострих отруєннях;
- володіти найпростішими методами зупинки носової кровотечі;
- виконувати методи серцево-легеневої реанімації, деблокування верхніх дихальних шляхів, штучна вентиляція легенів за методом "рот до рота" та "рот до носа", непрямий масаж серця;
- володіти технікою закапування ліків та закладання мазі в кон'юнктивну сумку, вухо, ніс;
- володіти методикою видалення чужорідних тіл з кон'юнктивної сумки;
- володіти технікою очисної клізми, промивання шлунку, катетеризації сечового міхура;

- володіти технікою холодових та теплових аплікацій;

виконувати догляд за лежачими хворими.

1.5. Слухачі повинні мати (навички):

- володіння методами дослідження питної води, її знешкодження;
- володіння методами забезпечення належного санітарного стану продуктів, харчового блоку та контроль за технологією приготування їжі;
- володіння методами дезінфекції, дезінсекції, дератизації;
- володіння методами організації обсервації та карантину, проведення санітарної обробки;
- розпізнавання та перша медична допомога при травматичному та опіковому шоках;
- методи профілактики правця;
- застосування найпростішої серцево-легеневої реанімації;
- перша медична допомога та тактика лікування гострих гнійних захворювань м'яких тканин;
- розпізнавання синдрому "гострого живота" та тактика лікування при ньому;
- основні правила протизапальної та протимікробної терапії;
- розпізнавання та купування ниркових, печінкових та кишкових кольок;
- найпростіші засоби надання допомоги при гострій затримці сечі;
- перша допомога при критичних рівнях підвищеного та пониженого артеріального тиску;
- основні правила ведення потерпілих з черепно-мозковою травмою;
- перша допомога при інсульті;
- перша допомога при больовому синдромі;
- перша допомога хворому з високою температурою , купування гіпотермічного синдрому;
- перша допомога хворому, що перебуває в непритомному стані;
- перша допомога при уремічних, гіпо- та гіперглікемічних комах.

2. ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО СЛУХАЧІВ, РІВНЯ ЇХ ПІДГОТОВКИ ТА ВСТУПНІ ВИМОГИ

Слухач повинен:

- бути не молодше 18 років;
- мати належний стан здоров'я для роботи на судах;
- мати учбовий або робочий диплом по морській спеціальності (судноводіння);
- мати підготовку по курсам «Елементарна перша медична допомога (А- VI/1-3)», «Перша медична допомога (А-VI/4-1)».

Обов'язкові мінімальні вимоги стосовно медичного догляду:

1. Кожний моряк, призначений для виконання обов'язків з медичного догляду на судні, повинен продемонструвати компетентність у виконанні завдань, обов'язків та відповідальності, перелічених у колонці 1 таблиці А-VI/4-2.
2. Рівень знань з питань, перелічених у колонці 2 таблиці А-VI/4-2, повинен бути достатнім для того, щоб призначений моряк міг прийняти невідкладні ефективні заходи у разі нещасних випадків або захворювань, типових для суднових умов.
3. Кожний кандидат на отримання свідоцтва, згідно з положеннями пункту 2 правила VI/4, повинен надати доказ того, що він досяг необхідного стандарту компетентності відповідно до методів демонстрації компетентності та критеріїв оцінки компетентності, викладених у колонках 3 і 4 таблиці А-VI/4-2.

По закінченні курсу підготовки слухач повинен відповідати стандарту компетентності, як викладено в таблиці А-VI/4-2 «Медичний догляд на борту судна».

Вимоги до робочого місця слухача

Кожному зі слухачів має бути виділено окреме місце в навчальному класі, яке дозволяє здійснювати роботу з документами та конспектування.

Робоче місце слухача має дозволяти вільно відпрацьовувати практичні завдання.

Під час відпрацювання практичних навичок усі слухачі повинні виконувати вимоги техніки безпеки. Персонал НТЗ має вимагати від слухачів виконання правил техніки безпеки.

На підготовку за напрямом «Медичний догляд на борту судна» приймаються особи, які пройшли підготовку за напрямом «Надання першої медичної допомоги».

ТАБЛИЦЯ А-VI/4-2. Специфікація мінімального стандарту компетентності з медичного догляду

Сфера компетентності	Знання, розуміння і професійні навички	Методи демонстрації	Критерії для оцінки компетентності
1	2	3	4
Медичний догляд за хворими та особами, які отримали травми під час їх знаходження на борту судна	Догляд за потерпілими, в тому числі: 1. травми голови та хребта; 2. травми вуха, носа, горла та очей; 3. зовнішні та внутрішні кровотечі; 4. опіки, обшпарювання та	Оцінка результатів практичного інструктажу та демонстрації. Якщо це практично можливо, схвалений практичний досвід,	Визначення симптомів ґрунтується на концепції клінічного огляду та історії хвороби. Захист від інфекції та розповсюдження захворювань є повним та ефективним.

	<p>обмороження; 5. переломи, вивихи та м'язові травми; 6. рани, їхнє лікування та інфекції; 7. знеболювання; 8. техніка накладання (зняття) швів та скоб; 9. усунення гострого болю в області живота; 10. дрібні хірургічні операції; 11. перев'язка та бинтування. Аспекти догляду за потерпілими: 1. загальні принципи; 2. догляд за потерпілими. Захворювання, у тому числі: 1 медичні режими та невідкладна допомога; 2. захворювання, які передаються статевим шляхом; 3. тропічні та інфекційні захворювання. Зловживання алкоголем та наркотиками. Стоматологія Гінекологія, вагітність та пологи. Медичний догляд за врятованими людьми. Смерть у морі. Гігієна. Профілактика захворювань, зокрема: 1. дезінфекція, дезінсекція, дератизація; 2. щеплення.</p>	<p>отриманий у лікарні чи подібному закладі.</p>	<p>Особисте відношення спокійне, впевнене та заспокійливе. Лікування травм або захворювань проводиться задовільно та відповідає прийнятій медичній практиці й відповідним національним та міжнародним медичним керівним документам. Дози й застосування ліків і медикаментів відповідають рекомендаціям виробника та прийнятій медичній практиці. Значення змін у стані здоров'я пацієнтів швидко визначається.</p>
--	---	--	--

	<p>Ведення медичних карт та наявність копій правил, що застосовуються:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ведення медичних карт; 2. міжнародні та національні морські медичні правила. 		
<p>Участь у скоординованих схемах надання суднам допомоги з медичних питань</p>	<p>Зовнішня допомога, зокрема:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. медичні консультації, що надаються за допомогою радіо; 2. транспортування хворих і травмованих, у тому числі евакуація за допомогою гелікоптера; 3. медичний догляд за хворими моряками, у тому числі співробітництво з портовими властями, що відповідають за охорону здоров'я, чи амбулаторними відділеннями лікарень у портах. 		<p>Процедури клінічного огляду є повними та відповідають отриманим інструкціям. Методи евакуації та підготовка до неї проводяться відповідно до визнаних процедур та спрямовані на максимальне покращення стану пацієнтів. Процедури запиту медичних консультацій, що надаються за допомогою радіо, відповідають встановленій практиці та рекомендаціям.</p>

3. РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ПОВНОГО КУРСУ «МЕДИЧНИЙ ДОГЛЯД НА БОРТУ СУДНА»

Назви тем відповідно до Модельного курсу ІМО 1.15	Час підготовки (годин)		
	Теоретична підготовка	Практична підготовка	Усього
Забезпечення медичного догляду за хворими та пораненими під час їх			

перебування на борту

1. Перша допомога - перегляд 1.1. Перегляд базових та більш поширених знань 1.2. Додаткові знання	5,0	1,0	6,0
2. Догляд за пораненими 2.1. Пошкодження голови та хребта 2.2. Пошкодження вуха, носа, горла та очей 2.3. Внутрішня та зовнішня кровотечі 2.4. Опіки полум'ям та рідинами, обмороження 2.5. Переломи, вивихи і м'язові травми 2.6. Рани, загоєння ран та інфекції 2.7. Ослаблення болю 2.8. Техніка зашивання і затиску ран 2.9. Управління під час гострих абдомінальних умов 2.10. Невеликі хірургічні операції 2.11. Накладення бинтів та бандажів	5,0	2,0	7,0
3. Аспекти догляду за хворими 3.1. Основні принципи догляду за хворими 3.2. Турбота про хворих	2,5	1,0	3,5
4. Захворювання 4.1. Медичні умови та невідкладність 4.2. Захворювання, що передаються статевим шляхом 4.3. Тропічні та інфекційні захворювання	3,5	1,0	4,5
5. Зловживання алкоголем та наркотиками	3,0	-	3,0
6. Догляд за зубами	1,0	-	1,0
7. Гінекологія та вагітність	2,0	-	2,0
8. Медична допомога врятованим особам, включаючи пошкодження, гіпотермію, холодний вплив	2,0	1,0	3,0
9. Смерть у морі	1,0	-	1,0
10. Контроль за недопущенням забруднення навколишнього середовища на борту судна	2,0	-	2,0

11. Запобігання захворюванням 11.1. Дезінфекція, дезінсекція та дератизація 11.2. Вакцинація	1,0	-	1,0
12. Ведення записів 12.1. Записи показань, симптомів та виданих медикаментів 12.2. Інвентарний контроль медикаментів 12.3. Національне та міжнародне законодавство	0,5	-	0,5
13. Медикаменти та медичне обладнання	2,0	2,0	4,0
14. Хірургічне обладнання, інструменти та постачання	2,0	2,0	4,0
Участь у схемі координації медичної допомоги судну			
15. Зовнішня допомога 15.1. Медичні поради, що надаються по радіо 15.2. Транспортування хворого та пораненого 15.3. Медичний догляд за хворим та пораненим	1,0	2,0	3,0
Усього за напрямом підготовки	33,5	12,0	45,5
Іспити та практична демонстрація компетентності			1,0
УСЬОГО			46,5

4. РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН СКОРОЧЕНОГО КУРСУ «МЕДИЧНИЙ ДОГЛЯД НА БОРТУ СУДНА»

Назви тем відповідно до Модельного курсу ІМО 1.15	Час підготовки (годин)		
	Теоретична підготовка	Практична підготовка	Усього
Забезпечення медичного догляду за хворим та пораненим під час їх знаходження на борту			
1. Перша допомога – перегляд.	2,0	0,5	2,5
2. Догляд за пораненими.	2,0	1,0	3,0
3. Аспекти догляду за хворими.	1,0	1,0	2,0

4. Захворювання.	1,0	1,0	2,0
5. Зловживання алкоголем та наркотиками.	1,0	-	1,0
6. Догляд за зубами.	0,5	-	0,5
7. Гінекологія та вагітність.	1,0	-	1,0
8. Медична допомога врятованим персонам, включаючи пошкодження, гіпотермію, холодової вплив.	1,0	1,0	2,0
9. Смерть в морі.	1,0	-	1,0
10. Контроль за недопущенням забруднення навколишнього середовища на борту судна.	1,0	-	1,0
11. Запобігання захворюванням.	1,0		1,0
12. Ведення записів.	0,5		0,5
13. Медикаменти та медичне обладнання.	1,0	1,0	2,0
14. Хірургічне обладнання, інструменти та постачання.	1,0	1,0	2,0
Участь у схемі координації медичної допомоги судну			
15. Зовнішня допомога.	0,5	1,0	1,5
Усього за курсом:	15,5	7,5	23,0
Іспити та практична демонстрація компетентності			1,0
УСЬОГО			24,0

5. ПРОГРАМА КУРСУ «МЕДИЧНИЙ ДОГЛЯД НА БОРТУ СУДНА»

Програма складена відповідно вимогам Міжнародної Конвенції (ПДМНВ-78/95, розділ А-VI/4-2) і складається з 15 основних частин, перша з яких є, головним чином, повторенням найбільш важливих аспектів попередніх курсів Базового Тренінгу та «Надання першої медичної допомоги».

Час, відведений для кожного розділу - це тільки рекомендації. Інструктор може коректувати час та при необхідності збільшити час, відведений на практичні заняття, щоб пересвідчитися, що слухачі можуть продемонструвати свою здатність правильно та ефективно виконувати медичні процедури.

Даний курс повинен проводитися кваліфікованим лікарем, який має досвід роботи в організації та наданні медичної допомоги на борту судна, а також досвід викладацької діяльності. Крім того, для навчання плавскладу можуть бути залучені інші кваліфіковані медичні працівники.

№ з/п	Тема занять	Вид підготовки	Методичні посібники, обладнання
1.	Перша допомога – перегляд	лекція,	Міжнародне керівництво

1.1.	Перегляд базових та більш поширених знань	практичні заняття	по судновій медицині, плакати, фантом (манекен), кістяк, термометр, тонометр, кисневий інгалятор, медична література.
1.2.	Додаткові знання		
2.	Догляд за пораненими	лекція, практичні заняття	Міжнародне керівництво по судновій медицині, Практопласт (імітатор ран), фантом (імітація голови людини), плакати, планшети, перев'язувальний матеріал, асептичні пов'язки, кровоспинні джгути, шини, носі, хірургічний інструмент, медична література, діафільм, відеоматеріали.
2.1	Пошкодження голови та хребта. Симптоми травм та забиттів голови і хребта. Принципи допомоги при даній категорії травм, вживання лікарських препаратів. Догляд та транспортування потерпілого.		
2.2	Травми вуха, носа, горла та очей Попадання чужорідних тіл. Асфіксія. Причини і симптоми травм вуха, носа, горла та очей. Методи видалення чужорідних тіл. Лікування та догляд за потерпілим.		
2.3	Внутрішня та зовнішня кровотеча Причини, діагностика кровотечі. Небезпека кровотечі. Основні методи зупинки зовнішніх та внутрішніх кровотеч. Медикаментозне лікування потерпілого на морі.		
2.4	Опіки полум'ям та рідинами, обмороження. Класифікації опіків та відмороження. Ознаки опіків та відмороження. Визначення площі ураження. Заходи по запобіганню шоку. Обезболювання. Принципи лікування опіків та відмороження.		
2.5	Переломи, вивихи і м'язові травми. Види переломів, діагностика. Методи знеболювання, Методи іммобілізації (застосування шин різних модифікацій). Причини, симптоми та приклади лікування розтягнень та вивихів. Спеціальні вимоги при лікуванні ушкоджень хребта та таза.		

2.6	<p>Рани, загоєння ран і інфекції. Види поранень. Діагностика. Ускладнення ран, засоби попередження зараження (асептичні засоби, правильне промивання ран, зупинка кровотечі); Лікування ран, включаючи найпростіші хірургічні втручання; Використання перев'язувальних матеріалів.</p>		
2.7	<p>Ослаблення болю. Основні принципи знеболювання та вибір знеболювальних засобів. Застосування процедур немедичного характеру (психологічна допомога, розслаблення, правильне положення, охолодження, зігрівання). Основні медичні методи лікування, характеристика лікарських речовин, ризик передозування, засоби введення.</p>		
2.8	<p>Техніка пошиття і затиску ран. Основні засоби зупинки кровотечі та закриття ран з використанням хірургічних засобів та лігатури. Накладання і зняття швів. Накладання і зняття скоб.</p>		
2.9	<p>Управління під час гострих абдомінальних умов. Ознаки та симптоми болю в черевній порожнині, включаючи перитоніти, проблеми з кишечником, затримка сечі, черевна травма. Приклади надання невідкладної допомоги та необхідність медичної радіоконсультації.</p>		
2.10	<p>Невеликі хірургічні операції. Вимоги до хірургічних інструментів. Методи стерилізації. Приклади правильного приготування необхідного обладнання та підготовка хворого перед хірургічним втручанням. Приклади використання незначного хірургічного втручання при обмеженому поширенні інфекції.</p>		

2.11	<p>Накладення бинтів та бандажів. Вимоги до перев'язувального матеріалу. Визначення основного призначення перев'язки. Приклади використання простих перев'язочних матеріалів при забиттях та травмах голови, кінцівок, тулуба.</p>		
3.	<p>Аспекти догляду за хворими.</p>	лекція, практичні заняття	Міжнародне керівництво по судновій медицині, медична література, схеми, плакати, фантом (манекен), речі по догляду за хворими, шприци фантоми для відпрацювання ін'єкцій, катетер, комплект найпростішого лабораторного обладнання.
3.1.	<p>Основні принципи догляду за хворими. Нагляд за станом пацієнта. Нагляд за поведінкою. Нагляд за зміною шкіри, дихання, виділень, пульсу, кров'яного тиску, температури тіла. Контроль ступеня болю; Ін'єкції (підшкірні, внутрішньом'язові, внутрішньовенні - по життєвим показанням). Катетеризація сечового міхура.</p>		
3.2	<p>Турбота про хворих:</p> <ul style="list-style-type: none"> - туалет тіла; - промивання шлунку; - очисні клізми; - теплові та холодкові процедури; - режим харчування. 		
4.	<p>Захворювання</p>	лекція, практичні заняття	Міжнародне керівництво по судновій медицині, медична література, Міжнародні санітарні правила, планшети, схеми, плакати, відео матеріал, аптечка для невідкладної допомоги.
4.1.	<p>Медичні умови та невідкладність. Перша допомога при:</p> <ul style="list-style-type: none"> - гострих захворюваннях органів дихання; - хворобах серцево-судинної системи; - хворобах органів травлення; - хворобах сечовивідної системи; - захворюваннях центральної нервової системи. <p>Принципи невідкладної допомоги при алергічних реакціях і отруєннях (швидка детоксикація, антидотна терапія). Захворювання кістково-м'язової системи та суглобів.</p>		

4.2.	<p>Захворювання, що передаються статевим шляхом. Гонорея, сифіліс, м'який шанкр, трихомоніаз. Діагностика, перша допомога. Профілактика венеричних захворювань.</p>		
4.3.	<p>Тропічні та інфекційні захворювання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - збудники інфекцій; - шляхи передачі інфекції (прямі та непрямі) - ізоляція (стандартна та сувора). - карантинні інфекції: чума, холера, жовта гарячка (діагностика, тактика ведення хворого, нагальні повідомлення); - інфекції органів дихання: тактика при грипі, ГРВІ, гострому бронхіті; - кишкові інфекції: дизентерія; черевний тиф, токсикоінфекції (діагностика, тактика ведення хворого, нагальні повідомлення); - малярія; - дифтерія; - правець; - гострий вірусний гепатит; - СНІД: рекомендації з профілактики. 		
5.	<p>Зловживання алкоголем та наркотиками:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. виявлення зловживання алкоголем та наркотиками, ознаки алкогольної залежності; 2. найбільш небезпечні наркотики і ліки наркотичної дії та їх вплив на людину; 3. надання першої допомоги та лікування. 	лекція	Міжнародне керівництво по судовій медицині, медична література, наочні посібники.
6.	<p>Догляд за зубами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хвороби зубів та ротової порожнини; - гострий зубний біль; - гострий пульпіт; - гострий стоматит. <p>Діагностика, перша допомога, основні методи лікування, включаючи тимчасове пломбування зубів.</p>	лекція	Міжнародне керівництво по судовій медицині, фантом (імітація голови людини)

7.	Гінекологія та вагітність: <ul style="list-style-type: none"> - ознаки вагітності; - ускладнення під час вагітності (маткові кровотечі); - принципи невідкладної допомоги; - характеристика жіночих захворювань та розладів; - допомога при пологах та наступна медична допомога. 	лекція	Міжнародне керівництво по судновій медицині, медична література, наочні посібники.
8.	Медична допомога врятованим персонам, включаючи пошкодження, гіпотермію. Визначення причин виникнення та методи надання першої медичної допомоги і лікування: <ul style="list-style-type: none"> - при гіпотермії, заходи запобігання при вірогідності втрати тепла та вплив вітру і вологості; - при обмороженні (пошкодження від переохолодження), ступнів ніг та інших частин тіла; - при морській хворобі; - при тепловому (сонячному) ударі; - при обезводненні та ослабленні організму внаслідок недоїдання; - при ураженні морськими тваринами. 	лекція, практичні заняття	Міжнародне керівництво по судновій медицині, медична література, фантом (манекен), плакати, речі догляду.
9.	Смерть в морі. Основні принципи допомоги вмираючому або дії, що застосовуються у випадку, коли людина вмерла: <ul style="list-style-type: none"> - ознаки смерті; - огляд трупа; - зберігання трупа на борту; - поховання в морі. 	лекція	Міжнародне керівництво по судновій медицині, медична література, фантом (манекен).
10.	Контроль за недопущенням забруднення навколишнього середовища на борту судна: <ul style="list-style-type: none"> - основні принципи дотримання санітарно-гігієнічних правил на судні; - особова гігієна, суднова гігієна, гігієна харчування; - водозабезпечення (основні вимоги до питної води) та скидання стоків; 	лекція	Міжнародне керівництво по судновій медицині, медична література, Міжнародні санітарні правила

	<ul style="list-style-type: none"> - вентиляція, кондиціонування; - виробнича санітарія, аспекти здорового способу життя. 		
11.	Запобігання захворюванням	лекція	Міжнародне керівництво по судновій медицині, медична література, Міжнародні санітарні правила
11.1.	Дезінфекція, дезінсекція та дератизація: <ul style="list-style-type: none"> - основні принципи та дії, що застосовуються для запобігання поширення хвороб та контролювання епідемічного стану; - захист проти занесення на судна джерел інфекційних хвороб; - використання засобів дезінфекції, дезінсекції та дератизації. 		
11.2	Вакцинація: <ul style="list-style-type: none"> - основні методи запобігання хвороб шляхами вакцинації; - види щеплень. 		
12.	Медична документація	лекція	Міжнародне керівництво по судновій медицині, медична література, Міжнародні санітарні правила
12.1.	Записи показань, симптомів та виданих медикаментів. Оформлення та зберігання медичної документації.		
12.2.	Інвентарний контроль медикаментів		
12.3.	Національне та міжнародне законодавство		
13.	Медикаменти та медичне обладнання: <ul style="list-style-type: none"> - перелік вмісту суднової аптечки; - дозування при використанні лікарських препаратів; - фармакологічний ефект; - побічні дії; - шляхи введення лікарських речовин до організму; - перелік медичного обладнання, що знаходиться на судні, та приклади застосування. 	лекція, практичні заняття	Міжнародне керівництво по судновій медицині, аптечка невідкладної допомоги.
14.	Хірургічне обладнання, інструменти та постачання: <ul style="list-style-type: none"> - перелік хірургічного обладнання та інструментів та їх використання; - основні методи дезінфекції та стерилізації інструментів. 	лекція, практичні заняття	Міжнародне керівництво по судновій медицині, аптечка невідкладної допомоги.
15.	Зовнішня допомога	лекція,	Міжнародне керівництво

15.1.	Медичні поради, що подаються по радіо: – призначення медичної консультації по радіо; – види зв'язку; – державні та міжнародні системи медичної консультації; – використання Міжнародного Коду сигналів; – зв'язок з органами охорони здоров'я та лікарнями в порту.	практичні заняття	по судновій медицині, інструкція по передачі медичних консультаційних повідомлень в морі; фантом (манекен), перев'язувальний матеріал, кровоспинні джгути, шини, ноші, схеми, плакати, відеоматеріал
15.2.	Транспортування хворого та пораненого: – методи та обладнання для транспортування; – засоби транспортування хворих та евакуація з допомогою гелікоптера або рятувальної шлюпки.		
15.3.	Медичний догляд за хворим та пораненим		
	Іспит та практична демонстрація компетентності		

6. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА ТА УЧБОВО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

6.1. Обладнання

Для підготовки плавскладу в класі необхідно мати та використовувати таке мінімальне обладнання:

- 1) фантом (манекен) - імітація фігури людини з блоком контролю;
- 2) скелет людини;
- 3) джгути для припинення кровотечі;
- 4) перев'язувальний матеріал (бинти, пов'язки, перев'язувальний пакет тощо) в достатній кількості;
- 5) стерильні гумові одноразові рукавички;
- 6) ротрозширювач;
- 7) язикотримач;
- 8) муляж аптечки першої допомоги та аптечки колективних рятувальних засобів з переліком змісту;
- 9) дихальний міхур для проведення штучної вентиляції легень;
- 10) шини стаціонарні та з підручних матеріалів;

- 11) ноші;
- 12) кушетку;
- 13) медичний інвентар та препарати (шприци стерильні одноразові ємністю 2, 5, 10 і 20 мл, ножиці, шпателі, затискачі для припинення кровотечі, пінцети, скальпелі, джгут, основні медичні препарати, які використовуються при наданні першої медичної допомоги);
- 14) медичний тонометр з фонендоскопом;
- 15) систему для переливання крові та медичних розчинів;
- 16) стаканчик для прийому ліків.
- 17) фантом - імітацію голови людини;
- 18) муляжі для відпрацювання навичок із введення лікарських засобів підшкірно та внутрішньом'язово;
- 19) імітатори ран та травм;
- 20) медичну шафу, в якій повинні бути муляжі сучасних дезінфікувальних розчинів вітчизняного та іноземного виробництва, муляжі лікарських препаратів, які зазвичай використовуються в судновій медицині, та ампули з медичними розчинами (аналептики, які стимулюють серцеву діяльність, антидепресанти, знеболювальні засоби, антисептики, антибіотики, протиопікові засоби, фізіологічний розчин тощо);
- 21) медичні повітроводи для полегшення дихання;
- 22) ванночку для очей;
- 23) піпетки для закапування очей;
- 24) грілку водяну;
- 25) міхур для льоду;
- 26) фантом для внутрішньовенних ін'єкцій;
- 27) системи для крапельного внутрішньовенного введення інфузійних розчинів;
- 28) фантом для відпрацьовування навичок катетеризації сечового міхура;
- 29) катетери для катетеризації сечового міхура;
- 30) голкотримач з голками, шовний матеріал;
- 31) трубку трахеотомічну;
- 32) зонд шлунковий з воронкою;
- 33) кружку Есмарха (гумову грушу для мікроклізм);
- 34) кисневий інгалятор;
- 35) різноманітні шини, скоби тощо.

Медичне обладнання, фантоми (манекени), муляжі, імітатори, кисневий інгалятор тощо повинні бути справними, безпечними, готовими до використання при проведенні практичних занять.

Обладнання повинно повною мірою забезпечувати виконання програм підготовки, а саме:

1) фантом (манекен) - імітація тіла людини з блоком контролю - для відпрацювання практичних навичок щодо:

- огляду та оцінки стану потерпілого (пульс, дихання, реакція зіниць тощо);
- укладання потерпілого в належну позу, враховуючи характер травм;
- фіксування голови в необхідному положенні, відкриття нижньої щелепи, огляд та очищення порожнини рота;
- очищення дихальних шляхів та проведення штучної вентиляції легень;
- проведення непрямого масажу серця;
- транспортування потерпілого;
- накладання шин та пов'язок при пораненнях та травмах;
- накладання джгута для припинення кровотечі;

2) фантом - імітація голови - для відпрацювання практичних навичок щодо:

- огляду порожнини рота, зубів, очей, носа, вух;
- введення повітроводу;
- закапування лікарських розчинів в очі, вуха, ніс;
- промивання очей, видалення чужорідних тіл;
- введення трахеотомічної трубки (при трахеотомії);

3) імітатор ран - для:

- визначення видів ран і травм;
- визначення ступеня пошкодження м'яких тканин та кісток;
- визначення виду кровотечі;
- відпрацювання способів зупинки кровотечі, накладання пов'язок, обробки поверхні ран, накладання та зняття швів (скоб);

4) скелет та торс людини, планшети, плакати - для відпрацювання питань з анатомії, фізіології та надання першої медичної допомоги при нещасних випадках;

5) спеціальні муляжі - для відпрацювання навичок введення лікарських речовин підшкірно, внутрішньом'язово, внутрішньовенно;

6) фантом для катетеризації сечового міхура - для відпрацювання навичок з введення катетера в сечовий міхур при невідкладній допомозі потерпілому або хворому на борту судна;

7) кисневий інгалятор - для відпрацювання навичок з використання дихальної апаратури при наданні невідкладної допомоги потерпілим.

Під час використання медичного обладнання та хірургічних повинні відпрацьовуватися навички щодо:

- догляду за хворим;
- промивання шлунка та очищення кишечника;
- застосування холодових та теплових аплікацій;
- вимірювання артеріального тиску;

- вимірювання температури тіла;
- введення лікарських препаратів;
- дезінфекції (стерилізації) хірургічних інструментів.

На всі практичні вправи, які відпрацьовуються на Обладнанні, кожен слухач має бути забезпечений пояснювальним матеріалом.

Під час відпрацювання практичних навичок усі слухачі повинні виконувати вимоги техніки безпеки.

Для теоретичної підготовки плавскладу з медичної підготовки повинен використовуватися окремий навчальний клас або класи, у кожному з яких мають бути:

- одна дошка з письмовим приладдям;
- один демонстраційний стіл;
- столи та стільці для усіх слухачів, що забезпечують можливість конспектування;
- необхідна для навчального процесу кількість навчально-методичних посібників;
- відповідні навчально-демонстраційні матеріали (стенди, плакати, слайди, фотографії);
- DVD-, або відео-, або мультимедійна апаратура. Використання в навчальній підготовці проектора або будь-якого іншого засобу відображення інформації не виключає обов'язкову наявність у навчальному класі вищезазначеного навчально-демонстраційного матеріалу (плакатів, стендів).

6.2. Основна література

№ з/п	Найменування літератури	Кількість
1	2	3
1.	Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з поправками (включаючи Манільські поправки)	2
2.	Міжнародна конвенція з охорони людського життя на морі 1974 року, з поправками	2
3.	Модельний курс ІМО 1.13 «Елементарна медична допомога» з рекомендаціями (Elementary First Aid plus Compendium)	2
4.	Модельний курс ІМО 1.14 «Перша медична допомога» з рекомендаціями (Medical First Aid plus Compendium)	2

5.	Модельний курс ІМО 1.15 «Медичний догляд на борту судна» з рекомендаціями, том I, «Медичний догляд на борту судна», том II (Medical Care plus Compendium Vol. 1, Medical Care Vol. 2)	2
6.	Модельний курс ІМО 3.12 «Оцінка компетентності, екзамени та дипломування моряків» (Assessment, Examination and Certification of Seafarers)	2
7.	Міжнародне керівництво по судновій медицині, розроблене ВООЗ, 1992 року	6
8.	Міжнародне керівництво з надання першої медичної допомоги в разі нещасних випадків, що пов'язані з перевезенням небезпечних вантажів (MFAG)	5
9.	Міжнародні санітарні правила, розроблені ВООЗ	2
10.	Посібник «Медичні консультації по радіо»	2

6.3. Додаткова література

1.	«Медичний посібник для моряків (загальні відомості про невідкладні стани, захворювання, принципи надання першої долікарської допомоги)». МОЗ України ГПУ НДІ медицини транспорту, 2018	4
2.	«Перша медична допомога плавскладу». В.А. Попович, 2003	1
3.	«Вживання та безпека на морі. Надання першої медичної допомоги». В.А. Антішин, П.В. Бойко, 2014	1
4.	«Морська фумігація». Є.П. Білопбров, Л.М. Шафран, Я.Б. Мордкович, В.М. Курбанов, 2012	1
5.	«Інформаційний посібник для моряків», 2020	14

6.4. Перелік наочних посібників

№ з/п	Набір плакатів по наданню першої медичної допомоги	Кількість
1	2	3
1.	техніка реанімації	1
2.	надання допомоги при утопленні	1
3.	перша допомоги хворому в непритомному стані	1

4.	надання допомоги при тепловому ударі	1
5.	перша допомога при нещасних випадках: ураження струмом, утоплення, отруєння, обмороження, електротравми	1
6.	надання допомоги при переломах кінцівок	1
7.	надання допомоги при пораненнях та травмах	1
8.	засоби зупинення кровотечі	1
9.	надання допомоги при різних різаних та колотих ранах	1
10.	види інфекційних захворювань	1
11.	способи накладання пов'язок на різні частини тіла (хребет, руки, ноги)	1
12.	способи евакуації та транспортування хворих	1
13.	техніка транспортної іммобілізації при травмах і переломах	1
14.	засоби транспортування потерпілого	1
15.	штучне дихання	1
16.	ознаки смерті	1
17.	скелет кісток людського тіла	1
18.	будови людського тіла	1
19.	системи травлення	1
20.	системи дихання	1
21.	системи кровообігу	1
22.	сечостатевої системи	1
23.	органів зору та слуху	1
24.	схеми внутрішніх органів	1
25.	використання медичного спорядження, одягу та порядку дезінфекції рук	1
26.	порядок взаємодії судна та берегових медичних центрів	1

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ТА ФОРМА СКЛАДАННЯ ВИХІДНОГО КОНТРОЛЮ

7.1. Критерії оцінки компетентності.

Вихідний контроль, практична демонстрація компетентності здійснюються за критеріями оцінювання та процедурами, що розробляються відповідно до Модельного курсу ІМО 3.12 «Оцінка компетентності, екзамену та дипломування моряків» (Assessment, Examination and Certification of Seafarers) та критеріїв оцінки компетентності, наведених у колонці 4 таблиць А-VI/1-3, А-VI/4-1 та А-VI/4-2 Кодексу ПДНВ.

Практичні навички перевіряються у вигляді демонстрації на фантомах, кістяку, муляжах.

Перевірка компетентності знань та вмінь проводиться під час підсумкового заняття (екзамену) в усній або письмовій (письмовий тест) формах. Результати вважаються успішними, якщо слухач вірно відповів на сімдесят або більше відсотків питань.

Використовується оцінка двобальної системи: залік-незалік.

7.2. Перелік питань для підготовки до екзамену

Організація медичної допомоги на судах:

1. Мета і задачі медичної допомоги та догляду за потерпілими на борту судна.

Анатомія та фізіології:

2. Основні функції кістяної та м'язової системи;
3. Основні функції системи кровообігу;
4. Основні функції органів дихання;
5. Засоби визначення частоти дихання та пульсу у хворого (норма);
6. Основні функції системи травлення;
7. Розташування органів в черевній порожнині та їх функції;
8. Основні функції сечовивідної системи;
9. Функції нервової системи.

Токсична небезпека на судах:

10. Заходи обережності при роботі з небезпечними вантажами на судах;
11. Основні симптоми ураження організму токсичними речовинами;
12. Проведення невідкладної допомоги потерпілому при отруєннях газоподібними та хімічними речовинами;
13. Надання невідкладної допомоги при попаданні хімічних речовин на шкіру;
14. Надання невідкладної допомоги при попаданні хімічних речовин в очі (включаючи кислоти та луг);
15. Заходи невідкладної допомоги при попаданні хімічних речовин через рот в шлунок (включаючи отруєння їдкими хімічними речовинами);
16. Правила накладення кровозупиняючого джгута;
17. Засоби самостійного запобігання сильної артеріальної кровотечі;
18. Засоби надання першої допомоги при підозрі на внутрішню кровотечу;
19. Засоби надання першої допомоги при носових кровотечах;
29. Засоби надання першої допомоги при забиттях, розтягненнях;
30. Засоби надання першої допомоги при вивихах, переломах;

31. Засоби транспортної іммобілізації кісток;
32. Що таке шок (поняття про шокову реакцію), назвати симптоми шоку?;
33. Заходи боротьби з шоком;
34. Основні принципи надання першої допомоги при пораненнях;
35. Види ран та поранень;
36. Засоби обробки ран;
37. Заходи боротьби з інфекцією ран;
38. Засоби накладення пов'язок;
39. Перелічити загрози для життя людини при проникаючих пораненнях грудної та черевної порожнин;
40. Принципи надання першої допомоги потерпілим при проникаючих пораненнях;
41. Засоби надання першої допомоги при термічних опіках;
42. Визначити площу опіку, назвати симптоми при опіках;
43. Засоби надання першої допомоги при хімічних опіках шкіри;
44. Засоби надання першої допомоги при опіках очей (термічних та хімічних) та при попаданні чужорідних предметів;
45. Засоби надання першої допомоги при опіках стравоходу хімічними речовинами (кислоти, луг);
46. Засоби надання першої допомоги при отруєннях хімічними речовинами;
47. Засоби надання першої допомоги при ураженнях струмом;
48. Основні засоби стерилізації та дезінфекції.

Догляд за хворими:

49. Основні принципи стеження за станом та поведінкою пацієнта;
50. Засоби (шляхи) введення лікарських речовин;
51. Продемонструвати правильність введення лікарських речовин (підшкірно, внутрішньом'язово, внутрішньовенно);
52. Симптоми морської хвороби, перша допомога при морській хворобі;
53. Симптоми теплового та сонячного ударів, перша допомога, заходи профілактики;
54. Перша допомога при гіпотермії;
55. Перша допомога при відмороженнях;
56. Перша допомога при потопленні;
57. Перша допомога при ураженнях отруйними мешканцями моря;
58. Заходи боротьби з виснаженням та обезводненням в аварійних ситуаціях;
59. Основні принципи догляду за потерпілими на борту судна або аварійного плавзасобу.

Захворювання внутрішніх органів:

60. Принцип лікування хворих при хворобах верхніх дихальних шляхів;
61. Симптоми та лікування пневмонії;
62. Як купувати приступ бронхіальної астми?;
63. Лікування тонзиліту та його ускладнення;
64. Симптоми стенокардії, розповісти про купування больового приступу;
65. Симптоми гострого інфаркту та тактика його лікування на морі;
66. Як купувати гіпертонічний криз?;

67. Ознаки порушення мозкового кровообігу, перша допомога;
68. Симптоми виразкової хвороби шлунку, перша допомога, ускладнення;
69. Ознаки шлункової кровотечі, тактика її зупинки;
70. Засоби надання нагальної допомоги при запальовальних захворюваннях черевної порожнини, як провести консервативне лікування?;
71. Як купувати приступ печінкової коліки?;
72. Як купувати приступ ниркової коліки?;
73. Що таке "гостра затримка сечі" та тактика її лікування на морі?;
74. Засоби надання нагальної допомоги при кишковій кровотечі?;
75. Засоби надання першої допомоги при алергічних реакціях, лікування алергії?;
76. Загальні принципи невідкладної допомоги при отруєннях, лікування при отруєннях.

Інфекційні та тропічні хвороби:

77. Основні інфекційні захворювання (коротка характеристика, причини, шляхи передачі);
78. Заходи профілактики інфекційних захворювань та лікування;
79. Протиепідемічні заходи на судні при особливо небезпечних інфекціях;
80. Основні тропічні захворювання та розповісти про їх профілактику;
81. Значення своєчасної хіміопрфілактики на судні.

Хвороби, що передаються статевим шляхом. Захворювання шкіри:

82. Визначити найбільш небезпечні венеричні захворювання (коротка їх характеристика);
83. Основні засоби та заходи профілактики венеричних захворювань;
84. Основні принципи лікування захворювань шкіри, заходи профілактики.

Зловживання алкоголем та наркотиками:

85. Найбільш небезпечні наркотики та ліки наркотичної дії, їх вплив на людину;
86. Ознаки алкогольної залежності;
87. Вплив алкоголю та наркотиків на організм людини;
88. Принципи надання першої медичної допомоги при алкогольній інтоксикації.

Стоматологічна допомога:

89. Основні правила дотримання гігієни порожнини рота;
90. Основні засоби лікування запальовальних процесів порожнини рота;
91. Як купувати приступи зубного болю?

Гінекологія, вагітність та пологи:

92. Основні ознаки вагітності;
93. Тактика дій у морі при маточній кровотечі, викидні;
94. Характеристика жіночих захворювань та розладів, їх лікування;
95. Визначити необхідну допомогу при пологах.

Смертельні випадки на морі:

96. Ознаки клінічної та біологічної смерті;
97. Основні принципи огляду трупа та підготовка трупа для зберігання на борту;
98. Заходи по підготовці трупа для захоронення на морі.

Контроль за охороною навколишнього середовища на борту судна:

99. Правила особистої та суднової гігієни;
100. Основні правила гігієни харчування та здорового способу життя;
101. Основні принципи контролю за системою водозабезпечення, вентиляції, кондиціонування.

Попередження хвороб:

102. Засоби дезінфекції, дезінсекції та дератизації;
103. Поняття санітарно-гігієнічних правил та їх виконання на судні;
104. Значення вакцинації для запобігання хвороб.

Медична документація:

105. Перелічити необхідну медичну документацію.

Медичне обладнання та основні лікарські препарати:

106. Розташування аптечок на судні та умови зберігання медикаментів;
107. Перелічити основні лікарські препарати;
108. Шляхи введення лікарських речовин в організм;
109. Основні методи дезінфекції та стерилізації хірургічних інструментів?

8. ВИМОГИ ДО ІНСТРУКТОРСЬКОГО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ ТА ЇХ РОБОЧОГО МІСЦЯ

8.1. Вимоги до інструкторсько-викладацького складу.

Інструктори, що здійснюють медичну підготовку моряків, повинні мати:

- диплом про закінчення вищого медичного навчального закладу;
- документально підтверджений досвід роботи лікарем у медичному закладі (лікарні або поліклініці) не менше трьох років;
- наявність свідоцтва про спеціальну підготовку з медичного догляду на суднах відповідно до вимог Правила VI/4 Конвенції ПДНВ, виданого схваленим НТЗ;
- практичний досвід роботи у НТЗ з підготовки з медичного догляду на суднах не менше одного року або проходження стажування в НТЗ (проведення не менше двох повних курсів підготовки з медичного догляду на суднах) та наявність позитивного відгуку керівника НТЗ за результатами стажування;
- документальне підтвердження підготовки з техніки інструктажу та методів і практики підготовки згідно з вимогами розділів А-I/6 та В-I/6 Кодексу ПДНВ.

Штат інструкторів для відпрацювання практичних занять за напрямом «Медичний догляд на борту судна» повинен складатися з одного інструктора на групу максимальною чисельністю 25 осіб для теоретичного навчання та одного інструктора на групу не більше ніж 13 осіб.

Між інструкторами та ТОВ «ЧТЦ» мають бути укладені трудові договори. До підготовки можуть бути залучені інструктори вищих навчальних закладів на

умовах сумісництва або погодинної оплати праці у встановленому законодавством порядку.

8.2. Вимоги до робочого місця інструктора.

Робоче місце інструктора повинно забезпечувати:

- ефективний контакт з усіма робочими місцями слухачів;
- запровадження загального робочого завдання для всієї групи або індивідуально для окремих слухачів;
- здійснення контролю, спостереження та реєстрації завдання та його ефективного опрацювання та обговорення з слухачами;
- спостереження за діями слухача на різних етапах виконання навчального завдання.

Інструктор повинен мати можливість у разі необхідності призупинити або припинити практичне відпрацювання та забезпечити швидке виведення слухачів з місця підготовки (якщо такі відпрацювання є).

9. ВИДАЧА СВІДОЦТВА ПРО ПРОХОДЖЕННЯ КУРСУ

Після успішного закінчення курсу та підсумкової атестації слухачеві видається свідоцтво про успішне закінчення курсу підготовки.

Інформація про видані свідоцтва має заноситися в журнал реєстрації видачі свідоцтв, який повинен бути пронумерований, прошнурований, скріплений підписом керівника ТОВ «ММТЦ» та завірений печаткою НТЗ.

Інформація щодо виданих свідоцтв про закінчення підготовки має бути своєчасно (у якомога стислий термін після завершення курсу підготовки) направлена до Державного реєстру документів моряків України.

Відповідальний за розробку:

Директор ТОВ

«Міжнародний морський тренажерний центр»

М. Безаготій